

Okul Öncesi Öğretmeni Adaylarının Ağaç ve Çevreye Yönelik Tutumlarının İncelenmesi*

NİLÜFER OKUR AKÇAY¹, MEDERA HALMATOV², SAMET EKİN³

Öz: Okul öncesi dönemde çocuklara çevreye yönelik olumlu davranışlar kazandırılabilmesi için okul öncesi öğretmenlerine büyük görevler düşmektedir. Bu doğrultuda yapılan bu araştırmanın amacı, okul öncesi öğretmeni adaylarının ağaç ve çevreye yönelik tutumlarının incelenmesi olarak belirlenmiştir. Araştırmanın örneklemini 2016-2017 döneminde Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nin Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğrenim gören 1., 2., 3. ve 4. sınıflarında toplam 350 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırmanın sonucunda 3. ve 4. sınıf okul öncesi öğretmeni adaylarının ağaç ve çevreye yönelik tutumları arasında bir farklılık olmadığı ancak her iki grubun ölçekten almış oldukları puan ortalamalarının 1. ve 2. sınıftan daha fazla olduğu ve aralarında anlamlı bir farklılığın olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi, ağaç, çevre, tutum

* Bu çalışmanın bir kısmı 2017 Bakü VII. Uluslararası Türk Sanatı, Tarihi ve Folkloru Kongresi/Sanat Etkinliklerinde sunulmuştur.

¹Yrd. Doç. Dr., Ağrı İbrahim Çeçen Ü., Eğitim F., Okul Öncesi Eğitimi ABD.
nokur@agri.edu.tr

²Yrd. Doç. Dr., Ağrı İbrahim Çeçen Ü., Eğitim F., Okul Öncesi Eğitimi ABD.
mederahalmatov@gmail.com

³Arş. Gör., Ağrı İbrahim Çeçen Ü., Eğitim F., Okul Öncesi Eğitimi ABD.
ekin-samet@gmail.com

Examination Of Preschool Teacher Candidates' Attitudes Towards The Tree And The Environment

Abstract: Pre-school teachers have great duties in order for children to be able to gain positive behaviors towards the environment in the pre-school period. The purpose of this research in this direction is to examine the attitudes of pre-school teachers to the tree and environment. The sample of the research is composed of 350 teacher candidates in the 1st, 2nd, 3rd and 4th grades of the Preschool Education Department of Ağrı İbrahim Çeçen University Faculty of Education during the period of 2016-2017. As a result of the research, it was determined that there was no difference between the attitudes of 3rd and 4th grade pre-school teachers towards the tree and the environment but that the scores of both groups were higher than the 1st and 2nd grades of the scores and there was a significant difference between them.

Key words: Preschool, tree, environment, attitude

Giriş

İnsanlığın ortak varlığı olan hava, su, toprak, bitki ve hayvan türleri ile doğa ve tarihi zenginlikler bütünü olarak tanımlanabilen çevre, sanayi devriminden sonra doğal kaynakların hızla tüketilmesi sürecinde yıpratılmıştır. Çevreyi oluşturan canlı ve cansız varlıklarda, beşeri faktörlere bağlı olarak meydana gelen ve yaşamı negatif etkileyen bu yıpratma, çağımızın en önemli sorunlarından biri olan çevre sorunlarını da beraberinde getirmiştir. Dar anlamda hava, su, toprak ve gürültü kirliliği olarak tanımlanan fakat günümüzde ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel açıdan yeni bir özellik kazanmış olan çevre sorunları, aşırı nüfus artışı, sanayileşme, kentleşme, turizm gibi birçok nedenden dolayı gün geçtikçe daha da büyük bir problem haline gelmektedir (Bozkurt, 2013).

Kişinin hayatı fiziksel ve biyolojik çevresinde sürmektedir. Biyolojik yaşamın şekillenmesi ve devam etmesi canlının bulunduğu çevrenin koşullarına bağlı olarak şekillenmekte ve etkisi altında farklılık göstermektedir (Zengin ve Kunt, 2013).

Günümüzde doğal çevre ile ilgili olarak; hava kirliliği, su kirliliği, toprak kirliliği, iklim değişikliği, küresel ısınma, ozon tabakasının incelmeye başlaması, biyolojik canlılığın sayısının azalması veya yok olmaya başlaması, doğal kaynakların tükenmesi, yeşil alanların azalması, çölleşme, erozyon ve anız yangınlarıyla verimli toprakların kaybolması başlıca çevre sorunları olarak tanımlanabilir (Yücel ve Morgil, 1998; Tsekos & Matthopoulos, 2009; Aydın ve Kaya, 2011).

Toplumsal açıdan da hayat şartları, okul öncesi dönem çocuklarına verilebilecek çevre eğitimini gün geçtikçe zorunlu hale getirmektedir. Durum şu ki, köylerden ve kasabalardan, kentlere göç son 40 senede büyük bir artış göstermiştir. Bundan dolayı büyük kentlerdeki yapılaşmanın artmasına ve bununla birlikte verimli tarım arazilerinin yavaş yavaş yok olmasına, ormanların tahrip edilmesine, tarıma yönelik üretimin azalmasına, doğal kaynakların ve çevrenin kirlenmesine sebep olmaktadır (Ceritli, 1995; Güngördü, 2002).

Çevre eğitiminde çocuklara davranış edindirmede; çevre eğitiminin iyi öğretilmesi, çevrenin korunması ve çevreye ait problemlerin çözülmesinde elzem olan adımların atılması, çevre eğitiminin öğretilmesi ve yaşlara göre paylaştırılması, öğretmenlerin niteliği gibi birçok etmen bulunmaktadır. İlgili araştırmalara göz atıldığında özellikle öğretmen niteliğinin ve öğretmenin eğitimin öğretimde vazgeçilmez önemli bir unsur olduğu görülmektedir (Babaoğlu, Ereş & Üstün, 2009; Bayar, 2013; Bayar, 2014; Üstün, 2007; Yılmaz, Üstün & Odacı, 2009). Çevre eğitiminin etkili bir biçimde öğretilmesi bu faktörlerdeki bilgi birikimi ile ilişkilidir (Uzun ve Sağlam, 2006; Yılmaz, Boone ve Andersen 2004; Alp, Ertepinar, Tekkaya ve Yılmaz, 2006).

Öğretmenler, çocukların çevreye karşı tutum ve farkındalıklarına destek verip geliştirmelerinde etkili olabilirler. Sadece, çevreye karşı duyarlı ve pozitif bir tutuma sahip öğretmen, çocuklara çevre ile ilgili pozitif davranışlar kazandırılmasında etkili olabilir (Malone & Tranter, 2003; Phenice & Griffone, 2003).

Çevre eğitimi, okul öncesi dönem çocuğunun evinde ve yakın çevresinde başlamalı ve eğitim kurumlarında verilen eğitim ile geliştirilmelidir (Tozlu, 1997: 48-50; Çabuk, 2001: 40). Bu doğrultuda öğretmenlere düşen görevler oldukça önemlidir. Öğretmenlerin daha bilinçli olması gerekmektedir (Bayar & Kerns, 2015). Çocukları ağaçlandırma çalışmalarına ve çevre ile ilgili yapılan sosyal etkinliklere götürmek onların katılmasını sağlamak çevre ve ağaç hakkında daha duyarlı olmalarını sağlar.

Çağımızda çoğalan nüfus ve fabrikalaşmanın yanında getirdiği şehirleşmenin yeni yerleşim alanlarına olan ihtiyaç yüzünden ormanlık bölgelerin zarar görmesi veya insanlara bağlı olan orman yangınları, köylerdeki kaçak kesimler, çevre kirlilikleri, erozyonlar ile insani faktörlerinde etkileriyle ülkemizdeki ağaçlık alanlarda ciddi yok olmalar ve zararlar olduğu açıkça görülebilmektedir. Okul öncesindeki öğrencilere iyi bir şekilde çevre bilinci kazandırılması ile bu oluşan zararların ve

yok olmaların önüne geçilebileceği ve engellenebileceği öngörülmektedir (Kunt ve Geçgel, 2013).

Çağımızda orman yangınları, izinsiz kesim ve çeşitli doğal-beşeri etmenlerle ülkemizdeki ormanların bulunduğu bölgelerde zararlar olduğu gözlenmektedir. Okul öncesi eğitimde çocuklara iyi bir çevre duyarlılığı kazandırılabilirse bu zararların engellenebileceği öngörülmektedir (Demirkaya ve Genç, 2006).

Bu çalışmanın temel amacı Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Okul Öncesi Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda okuyan öğrencilerin ağaç ve çevreye yönelik tutumlarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu genel amaç çerçevesinde araştırmada şu sorulara yanıt aranmıştır:

Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Okul Öncesi Öğretmenliği Öğrencilerinin Ağaç ve Çevreye İlişkin Tutumları;

- a) cinsiyet,
- b) annenin ve babanın eğitim durumu,
- c) annenin ve babanın meslek durumu,
- ç) doğup-büyüdükleri yer,
- d) kaldıkları yer
- e) yaşadıkları coğrafi bölge,
- f) okudukları sınıf değişkenlerine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Tarama modeli, geçmişte olan veya hâlen var olan bir olayı olduğu şekliyle betimlemeyi hedefleyen bir araştırma yaklaşımıdır (Karasar, 2008, s.77). Genel tarama modeli, evren hakkında daha genel bir kanıya varmak hedefiyle; evrenin tamamını ya da örneklem üzerindeki birey veya nesnenin, kendi koşulları içinde tanımlanmaya çalışılmasıdır (Karasar, 2011).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2016-2017 eğitim-öğretim bahar yarıyılında Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Okul öncesi

Öğretmenliği'nde öğrenim gören öğrenciler oluşturmuştur. Ölçek 350 öğrenciye uygulanmıştır. Örneklemedeki 350 öğrencinin 101'i erkek ve 249'u kadındır.

Veri Toplama Aracı

Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Okul Öncesi Öğretmenliği okuyan öğrencilerinin ağaç ve çevreye yönelik tutumlarının belirlendiği 2 farklı bölümden oluşan bu çalışmanın ilk bölümünde öğrencilerin demografik bilgileri ile ilgili sorular, diğer kısmında ise Kunt (2013), tarafından oluşturulan 29 maddelik "Ağaç ve Çevre Tutum Ölçeği" bulunmaktadır. Ölçekteki maddelerin cevap seçenekleri, "Tamamen Katılıyorum", "Katılıyorum", "Kararsızım", "Katılmıyorum", "Hiç Katılmıyorum" şeklinde sıralanmıştır. Ölçekteki seçeneklerin tamamı pozitif ifadeleri içermektedir ve "Tamamen Katılıyorum" bölümünden başlayarak sırasıyla 5, 4, 3, 2, 1 şeklinde değerlendirilmiştir. Ölçekteki puanlar, 1 ile 5 arasında olduğu için, puanlar 5'e yaklaştıkça öğrencilerin önermeye katılım oranları yüksek, 1'e yaklaştıkça ise düşük olduğu varsayılmıştır. Ölçekten elde edilebilecek en az puan 29, en fazla puan ise 145'tir. İç tutarlılık sınavında, Cronbach's Alfa güvenirlik katsayısı 29 madde için 0.94 olarak bulunmuştur.

Veri Analizi

Okul öncesi öğretmen adaylarının ağaç ve çevre duyarlılık tutumlarıyla ilgili görüşlerinin sonuçları değerlendirilerek, tanımlayıcı istatistiksel tekniklerin haricinde katılımcıların cinsiyetlerine, doğup-büyüdükleri yer ve bölge ile okudukları sınıflara göre istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olup olmadığını hesaplamak için SPSS programı kullanılmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde, katılımcıların ağaç ve çevreye yönelik tutumları belirlenmiştir. Ayrıca katılımcıların ağaç ve çevreye yönelik tutumları; cinsiyet, annenin ve babanın öğrenim durumu, annenin ve babanın mesleki durumu, doğup-büyüdükleri yer, yaşadıkları coğrafi bölge, kaldıkları yer ve okudukları sınıfa

göre karşılaştırılmıştır. Tablo 2’de öğrencilerin kişisel bilgileri ile ağaç ve çevreye yönelik tutumlarının frekans ve yüzde değerleri yer almaktadır.

Tablo 1: Katılımcıların Kişisel Bilgileri

Değişkenler	Demografik Özellikler	f	%
Cinsiyet	Erkek	101	28,9
	Kız	249	71,1
Okuduğu Sınıf	1. Sınıf	47	13,4
	2. Sınıf	104	29,7
	3. Sınıf	98	28,0
	4. Sınıf	101	28,9
Anne Eğitim Durumu	İlköğretim	299	85,4
	Lise	33	9,4
	Üniversite ve üzeri	18	5,1
Anne Mesleği	Memur	9	2,6
	İşçi	6	1,7
	Serbest Meslek	4	1,1
	Emekli	10	2,9
	Ev Hanımı	321	91,7
Baba Eğitim Durumu	Mezuniyet yok	1	,3
	İlköğretim	220	62,9
	Lise	90	25,7
	Üniversite ve üzeri	39	11,1
Baba Mesleği	Memur	55	15,7
	İşçi	44	12,6
	Serbest Meslek	163	46,6
	Emekli	88	25,2
Kalınan yer	Kendi ailemle	89	25,4
	Yakın akrabamda	10	2,9
	Yurt veya pansiyonda	251	71,7
Doğup Büyüyen	Kent	206	58,9

Yer	Köy veya kasa- ba	144	41,1
Doğup Büyüyen	Akdeniz	59	16,9
Coğrafi Bölge	Karadeniz	12	3,4
	Ege	10	2,9
	Marmara	9	2,6
	İç Anadolu	19	5,4
	Doğu Anadolu	136	38,9
	Güneydoğu Anadolu	105	30,0
Ormanın en önemli yararı sizce ne üzeri- nedir?	Ekonomi	3	,9
	İnsan Yaşamı	189	54,0
	İklim	53	15,1
	Hava Kirliliği	47	13,4
	Diğer Canlılar	58	16,6

Öğrencilerin kişisel özelliklerine göre yapılan bu istatistikî sonuçlara göre, katılımcıların %28,9'u erkek ve % 71,1'inin kız olduğu görülmektedir. Katılımcıların annenin ve babanın eğitim durumlarına bakıldığı zaman % 85,4'ünün "annesi" ve %62,9'unun "babası" ilköğretim mezunu olduğu görülmektedir. Katılımcıların anne meslek bilgilerine bakıldığı zaman %91,7'sinin annesi ev hanımıdır ve baba mesleklerine göre %46,6'sı serbest meslektir. Katılımcıların %71,7'si yurt veya pansiyonlarda kalmaktadır. Öğrencilerin %58,9'unun doğup-büyüdüğü yer kent iken %40,9'unun köy veya kasaba olduğu görülmektedir. Öğrencilerin doğup büyüdüğü coğrafi bölge bakımından en fazla %38,9 ile Doğu Anadolu Bölgesinin olduğu ve ormanın en önemli yararının en fazla %54 ile insan yaşamı için olduğu görülmektedir.

Tablo 3: Okul öncesi öğretmeni adaylarının ağaç ve çevreye yönelik tutumlarının cinsiyete göre bağımsız t-testi sonuçları

Cinsiyet	f	(\bar{x})	S	p
Erkek	101	125.99	16.08	.00
Kız	249	131.14	9.85	

Tablo 3’de görüldüğü gibi kız ve erkek Okul öncesi öğretmen adaylarının ağaç ve çevreye yönelik tutum anketinden almış oldukları puanlar arasında anlamlı farklılık olduğu ve bu farklılığın kız öğretmen adayları lehine olduğu tespit edilmiştir ($p < .05$).

Tablo 4: Okul öncesi öğretmen adaylarının ağaç ve çevreye yönelik tutumlarının doğup büyüdükleri yer değişkenine göre bağımsız t-testi sonuçları

Doğup Büyüyen Yer	f	(\bar{x})	S	p
Kent	206	130.33	12.39	.192
Köy veya Kasaba	144	128.60	11.85	

Tablo 4’te görüldüğü gibi kent ile köy ve kasabada doğup büyüyen Okul öncesi öğretmen adaylarının ağaç ve çevreye yönelik tutum anketinden almış oldukları puanlar arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($p > .05$).

Tablo 5: Okul öncesi öğretmen adaylarının ağaç ve çevreye yönelik tutumlarının sınıf düzeyine göre tanımlayıcı istatistik sonuçları

Sınıf	f	(\bar{x})	S
1.Sınıf	47	120,0426	12,83161
2.Sınıf	104	123,6635	9,09775
3.Sınıf	98	128,9184	14,05341
4.Sınıf	101	130,0990	12,76519

Tablo 5'te görüldüğü gibi 1. Sınıfta öğrenim gören okul öncesi öğretmen adaylarının ölçekten almış oldukları puan ortalamasının 120; 2. Sınıfta öğrenim gören okul öncesi öğretmen adaylarının ölçekten almış oldukları puan ortalamasının 123,6; 3. Sınıfta öğrenim gören okul öncesi öğretmen adaylarının ölçekten almış oldukları puan ortalamasının 128,9 ve 4. Sınıfta öğrenim gören okul öncesi öğretmen adaylarının ölçekten almış oldukları puan ortalamasının ise 130 olduğu tespit edilmiştir. Alınan puan ortalamalarının sınıf düzeyleri arasında fark olup olmadığı ANOVA testi sonucunda belirlenmiş olup Tablo 6'da verilmektedir.

Tablo 6. Okul öncesi öğretmeni adaylarının ağaç ve çevreye yönelik tutumlarının sınıf düzeyine göre ANOVA sonuçları

VK	KT	Sd	KO	F
P				
Gruplar arası	301.047	3	254.39	2.012
Gruplar içi	51551.493	346	95.51	
Toplam	51852.540	349		

Tablo 6'da görüldüğü gibi öğretmen adaylarının sınıf düzeylerine göre ağaç ve çevreye yönelik tutumları arasında anlamlı bir farklılık hesap edilmiştir ($p < .05$). Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirleyebilmek amacıyla Tukey testi yapılmıştır ve bu sonuçlara göre 3. ve 4. sınıflar arasında farklılık olmadığı ve 1. ile 2. sınıfa göre öz yeterliklerinin daha yüksek olduğu; 1. ve 2. sınıflar arasında da farklılığın olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 7: Okul öncesi öğretmeni adaylarının ağaç ve çevreye yönelik tutumlarının yaşadıkları bölgeye göre tanımlayıcı istatistik sonuçları

Coğrafi Bölge	f	$\bar{(x)}$	S
1.Akdeniz	59	128,8644	16,12180
2.Karadeniz	12	132,1667	8,12217
3.Ege Bölgesi	10	134,3000	6,34298
4.Marmara	9	128,6667	14,80709
5.İç Anadolu	19	132,8421	8,83342
6.Doğu Anadolu	136	128,4191	11,95148
7.Güneydoğu Anadolu	105	130,3048	10,84872

Tablo 7’de görüldüğü okul öncesi öğretmeni adaylarının yaşadıkları bölgeye göre ölçekten almış oldukları puanların tanımlayıcı istatistik sonuçları verilmekte olup, Akdeniz’de yaşayanların 128,8; Karadeniz’de 132,1; Ege’de 134,3; Marmara’da 128,6; İç Anadolu’da 132,8; Doğu Anadolu’da 128,4; Güneydoğu Anadolu’da ise 130,3 olduğu tespit edilmiştir.

Ölçekten alınan puan ortalamalarının yaşadıkları bölgeye göre aralarında fark olup olmadığı ANOVA testi sonucunda belirlenmiş olup Tablo 8’de verilmektedir.

Tablo 8.Okul öncesi öğretmeni adaylarının ağaç ve çevreye yönelik tutumlarının yaşadıkları bölgeye göre ANOVA sonuçları

VK	KT	Sd	KO	F
p				
Gruplar arası	1007,974	6	167,996	1,133
,342				
Gruplar içi	50844.566	343	148,235	
Toplam	51852.540	349		

Tablo 8’de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının yaşadıkları bölgeye göre ağaç ve çevreye yönelik tutumları arasında anlamlı bir farklılık yoktur ($p > .05$).

Tablo 9: Öğretmen adaylarının yaşadıkları bölgelere göre orman yararına ilişkin görüşlerinin dağılımı

Bölge	Eko- nomi	İnsan Yaşamı	İklim	Hava Kirliliği	Diğer Canlılar	Total
Akdeniz	2	29	10	10	8	59
Karadeniz	0	5	2	4	1	12
Ege	0	6	2	1	1	10
Marmara	0	6	1	2	0	9
İç Anadolu	0	11	2	4	2	19
Doğu Anadolu	1	76	22	17	20	136
Güneydo- ğu Anado- lu	0	56	16	9	2	105
Total	3	189	55	47	56	350

Okul öncesi öğretmen adaylarının yaşadıkları bölgelere göre ormanın yararına ilişkin görüşleri SPSS programı kullanılarak Çapraz Tablo ile analiz edilmiştir. Analiz sonuçlarına göre tüm bölgelerdeki katılımcıların büyük çoğunluğunun orman yararını insan yaşamı üzerine gördükleri tespit edilmiştir. Çoğunluğun ormanların insan yaşamı üzerine olduğunun tercih etme sebebi; ormanların dünyanın akciğeri olarak kabul edildiği olabilir. Diğer canlıların ikinci çıkma sebebi ise ormanların canlılar için bir yuva oluşturduğu sayılabilir. Bunlardan sonra ise iklim ve hava kirliliği ile ilgili görüşlere sahip oldukları belirlenmiştir. Yalnız 3 kişi ise ormanların yararını ekonomi olarak gördükleri tespit edilmiştir.

Tablo 10. Öğretmen adaylarının sınıf düzeylerine göre orman yararına ilişkin görüşlerinin dağılımı

Sınıf	Ekonomi	İnsan Yaşamı	İklim	Hava Kirliliği	Diğer Canlılar	Total
1.Sınıf	0	26	6	6	9	47
2.Sınıf	0	55	22	13	14	104
3.Sınıf	2	50	13	16	17	98
4.Sınıf	1	58	12	12	18	101

Total	3	189	53	47	58	350
-------	---	-----	----	----	----	-----

Okul öncesi öğretmeni adaylarının öğrenim gördükleri sınıf düzeylerine göre ormanın yararına ilişkin görüşleri yapılan Çapraz Tablo analizi sonuçlarına göre en fazla tüm sınıf düzeylerinde insan yaşamı üzerine olduğu daha sonra canlılar, iklim ve hava kirliliği olarak sıralandığı tespit edilmiştir.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu araştırma, okul öncesi öğrencilerinin ağaç ve çevreye yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla yapılmıştır. Bu amaç kapsamında araştırmaya katılan öğrencilerin; cinsiyet, baba eğitim durumu, anne ve baba meslek durumu, doğup-büyüdükleri yer, yaşadıkları coğrafi bölge ve okudukları sınıf, kaldığı yer, ormanın yararı ve grup istatistiği değişkenlerine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği belirlenmeye çalışılmıştır.

Günümüzde küresel boyutlarda ortaya çıkan çevre sorunlarının çözümünde hükümetler tarafından alınan yasal önlemlerin, aile ve toplumsal ortamlarda edinilen bilgilerin yeterli olmadığı görülmektedir. Bu nedenle, çevre ve çevre sorunları konusunda geleceğimiz olan çocuklarımızın eğitilmeleri gerekmektedir. Bu eğitimi verebilecek kişiler ise öncelikle öğretmenlerdir. Bu kişilerin sahip olduğu ekolojik bilgileri, tutum ve davranışları ile çevre duyarlılıkları etkili bir çevre eğitiminin gerçekleştirilebilmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Okul öncesi dönemin de iyi bir çevre eğitimi, duyarlı ve bilinçli nesillerin yetişmesinde en önemli basamaktır. Bu eğitimi verecek olan kişilerde okul öncesi öğretmenleridir. Bu nedenle araştırmadaki katılımcılar okul öncesi öğretmenliği 1.2.3 ve 4. Sınıf öğrencilerine uygulanmıştır.

Eğitim fakültesi okul öncesi bölümü öğretmen adaylarının cinsiyete göre ağaç ve çevreye yönelik tutumları arasında anlamlı bir farkın olduğu bulunmuştur. Kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre ağaç ve çevreye yönelik tutumları daha olum-

ludur. Diğer bir ifade ile bu araştırmada cinsiyet ağaç ve çevreye yönelik tutum üzerinde etkili olmuştur.

Bu çalışma sonuçlarına göre katılımcıların anne ve baba öğrenim durumları ile anne ve baba meslek durumlarına bağlı olarak ağaç ve çevre tutumları arasında anlamlı bir ilişki görülmemiştir.

Doğup-büyülen yer ile ağaç ve çevre arasında bağlantı bulunmaktadır. Günümüzde artan nüfus ve sanayileşmenin beraberinde getirdiği şehirleşmenin yeni yerleşim alanlarının açılması için ağaçların tahribi, hava ve çevre kirliliği gibi çevre sorunları kentlerde yaşayan kişilerde ağaç ve çevreye yönelik bilinci ve olumlu tutumu artırmıştır.

Yaşanılan coğrafi bölge ve ağaç-çevre arasında bir ilişki bulunmamaktadır. Birinci sırada Doğu Anadolu, ikinci sırada Güneydoğu Anadolu, üçüncü sırada Akdeniz, dördüncü sırada İç Anadolu, beşinci sırada Karadeniz, altıncı sırada Ege ve son sırada Marmara olduğu görülmüştür.

Elde edilen sonuçlara göre 3. ve 4. sınıflar arasında farklılık olmadığı ve 1. ile 2. sınıfa göre öz yeterliklerinin daha yüksek olduğu; 1. ve 2. sınıflar arasında da farklılığın olmadığı tespit edilmiştir. Bu farklılığın ortaya çıkmasında öğretmen adaylarının almış oldukları fen eğitimi, topluma hizmet uygulamaları ve çevre eğitimi dersinin etkisi olabileceği düşünülmektedir.

Elde edilen sonuçlara göre orman yararlarının en büyük etkisi insan yaşamı üzerinde olduğu görülmektedir. Bundan sonra orman yararları sırasıyla diğer canlılar, iklim, hava kirliliği ve ekonomi etkenlerini üzerinde etkileri görülmüştür.

Çevre eğitimi, vatandaşları bireysel ve toplu olarak çevreye duyarlı bir biçimde hareket etmeye motive eden nihai amacı ile çevrenin anlaşılmasını arttırmaya ve çevre değerlerini yükseltmeye çalışan günümüzün toplumsal, ekonomik ve eko-

lojik ihtiyaçlarını tehlikeye atmadan işleyen ardışık bir süreçtir (Farmer, Knapp&Benton, 2007).

Üniversiteler de çevre ve çevre sorunlarına ilgi uyandırmak için, çevre konusunda konferans, panel, seminer gibi faaliyetler düzenlenmenin yanı sıra doğa gezileri ve öğrencilerin ağaç dikim faaliyetlerine katılımları ile öğrencilerin kalıcı ve anlamlı öğrenmelerine katkı sağlamasının yanı sıra tutumlarındaki değişim için de etkili bir fen eğitimi sunulmalıdır. Bu sonuçlar çerçevesinde gereken eğitimlerin verilmesi ve farkındalıkların yaratılması doğrultusunda öğrencilere yeterli ağaç ve çevre bilinci kazandırılabilir.

KAYNAKÇA

Aydın, F. ve Kaya, H., (2011). "Sosyal bilimler lisesi öğrencilerinin çevre duyarlılıklarının değerlendirilmesi. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 24, 229-257.

Babaoğlu, E., Ereş, F. & Üstün, A., (2009). Aday Öğretmenlerde Tükenmişliğin araştırılması. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2 (1), 43-62.

Bayar, A., (2013). *Factors affecting teachers' participation in professional development activities in Turkey*. Doctoral Dissertation, University of Missouri – Columbia, United States of America.

Bayar, A., (2014). The components of effective professional development activities in terms of teachers' perspective. *International Online Journal of Educational Sciences*, 6(2), 319-327.

Bayar, A. & Kerns, J.H., (2015). Undesired behaviors faced in classroom by physics teachers in high schools. *Eurasian Journal of Physics and Chemistry Education*, 7(1): 37-45.

Bozkurt, Y., (2013) *Çevre Sorunları ve Politikaları*, Bursa: Ekin yayınları (3.Baskı).

Ceritli, İ. (1995)., "Şehirleşmeye Başlayan Çevre Sorunlarını Oluşturan Temel Kaynaklar". *Ekoloji*, 17, 15-21.

Çabuk, B., (2001). *Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Çevre İle İlgili Farkındalık Düzeyleri*. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, S: 40. Ankara.

Demirkaya, H., & Genç, H., (2006). Ormana İlişkin Tutum Ölçeği Geliştirilmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 14, 39- 46

Farmer, J., Knapp, D. & Benton, G. M., (2007). An Elementary School Environmental Education Field Trip: Long-Term Effects on Ecological and Environmental Knowledge and

Attitude Development. *The Journal of Environmental Education*, 38 (3), 33-42

Güngördü, E., (2002) "Türkiye’de Nüfus Hareketleri ve Şehirleşme". *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 10, 2, 409-414,

Karasar, N., (2008). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.

Karasar, N., (2011). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.

Kunt, H., Geçgel, G., (2013). "Öğretmen Adaylarının Ağaç ve Çevreye Yönelik Tutumlarının İncelenmesi" *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 8/12 Fall p. 793-807*.

Kunt, H., (2013). Ağaç ve Çevreye Yönelik Tutum Ölçeği Geliştirilmesi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 38, 253- 262.

Malone, K. & Tranter, P., (2003). Children’s environmental learning and the use, designand management of school grounds. *Children, Youth and Environments*, 13 (2), 1-30.

Phenice, L. A. & Griffore, R. J., (2003). Young children and the natural world. *Contemporary Issues in Early Childhood*, 4 (2), 167-171.

Uzun, N. ve Sağlam, N., (2006). "Ortaöğretim Öğrencileri İçin Çevresel Tutum Ölçeği Geliştirme ve Geçerliliği", *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30, 240-250.

Üstün, A. (2007). Farklı Branşlardaki Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi, *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 339(32), 20-27.

Yılmaz, O.,Boone, W. J., & Andersen, H. O., (2004)."Views of elementary and middle school Turkish students toward en-

vironmental issues", *International Journal of Science Education*, 26, 1527- 1546.

Yücel, A.S. & Morgil, F.İ., (1998). Yükseköğretimde çevre olgusunun araştırılması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14, 84-91.

Yılmaz, M., Üstün, A. ve Odacı, H., (2009). Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının İletişim Beceri Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(1), 8-19.

Tsekos, C. A. & Matthopoulos D. P., (2009). Ethics, Science and the Environment: the Need for a New Environmental World view. *International J. of Environmental Studies*, 66 (6), 679.

Zengin, U. ve Kunt, H., (2013). Ortaokul Öğrencilerinin Ağaç ve Çevreye Yönelik Tutumlarının İncelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10 (23), 155-165.